

SPORTVISSERIJ LOODVRIJ

Sportvisserij Nederland werkt samen met de Rijksoverheid (vier ministeries), Unie van Waterschappen, Natuurmonumenten en Dibevo aan de Green Deal Sportvisserij Loodvrij.

Lood is een giftige stof voor mens en dier en hoort niet in het milieu thuis. Doel is dan ook om het loodgebruik in 2021 met 30% te reduceren en in 2027 een volledig loodvrije hengelsport te hebben. Om hiertoe te komen is zowel een omslag in de retailketen als een gedragsverandering onder vissers nodig. De afgelopen jaren zijn al verschillende artikelen over loodvrij karpervissen gepubliceerd in magazines en online. Het draagvlak bij karpervissers om te verduurzamen lijkt gelukkig groot te zijn en ook De KSN stimuleert in haar gedragscode het vissen met loodvrije werpgewichten. In dit artikel worden de achtergronden van Sportvisserij Loodvrij, de acties en maatregelen om tot een loodvrije hengelsport te komen en de beschikbare duurzame loodalternatieven op een rijtje gezet.

Waarom Sportvisserij Loodvrij
Zoals bekend is lood een schadelijke stof voor mens en natuur. Lood is giftig

en zit om die reden niet meer in de waterleidingen, benzine, verf en tal van andere producten. In de hengelsport is lood echter nog gemeengoed. Lood is al decennialang de standaard voor vis- en werpgewichten. Lood is immers makke-

Flyer over loodvrij vissen.

lijk te bewerken (relatief laag smeltpunt), goedkoop en heeft een hoog soortelijk gewicht (en is daarmee dus zwaar).

Het gebruik van lood in de sportvisserij leidt ertoe dat er jaarlijks naar schatting tientallen tonnen lood in het zoete oppervlaktewater terecht komen. Lood in de hengelsport is om drie redenen ongewenst: het brengt allereerst directe gezondheidsrisico's met zich mee, met name wanneer sportvissers zelf lood verwerken om vislood te maken. Daarnaast is lood een prioritaire stof vanuit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW), wat betekent dat lood een significant risico vormt voor het aquatisch milieu. Verder zorgt lood – in het bijzonder hagelloodjes – voor vergiftiging van watervogels. Dit laatste speelde vooral in het Verenigd Koninkrijk en Ierland. In het kader van vergroening van de samenleving, klimaatdoelstellingen en maatschappelijk draagvlak voor de hengelsport is het van belang dat we als

sportvissers overgaan op duurzame alternatieven voor lood. Sportvisserij Nederland staat daar volledig achter en wil er met de Green Deal-aanpak voor zorgen dat sportvissers, winkeliers en leveranciers niet worden overvallen door een mogelijk toekomstig loodverbod. Samen met de gehele keten van producent tot aan sportvisser wil Sportvisserij Nederland de komende jaren stappen zetten om lood door goede en betaalbare alternatieven te laten vervangen.

Waar staan we

In 2008 bleek uit een enquête onder 1.000 lezers van Hét VISblad dat 95% van de sportvissers het geen enkel probleem vindt om met loodalternatieven te vissen, mits er een redelijk alternatief voorhanden is. Uit een uitgebreid screening onderzoek van Wageningen Marine Research (WMR) en Kantar (voorheen TNS-NIPO) bleek in 2017 10% van de vissers wel eens met loodalternatieven te hebben gevist. Dit percentage bleek afhankelijk van de jaarlijkse visfrequentie en varieerde van 6% (1-5 vistrips per jaar) tot 19% (meer dan 10 vistrips per jaar). Positieve cijfers die laten zien dat vooral hoogfrequente sportvissers al regelmatig de keuze maken om met loodalternatieven te vissen. Om de ambitie van 30% reductie in 2021 en een loodvrije hengelsport in 2027 te halen, zetten de Green Deal partners vol in om een cultuuromslag en gedragsverandering

bij sportvissers teweeg te brengen. Aangezien de zwaarste gewichten worden gebruikt en verspeeld in de zee- en karpervisserij, ligt de focus in eerste instantie op deze disciplines. In december van dit jaar wordt wederom een screening gehouden waarbij wordt gehoopt op een toename van het gebruik van loodalternatieven onder sportvissers.

Wat houdt de Green Deal in

De Green Deal Sportvisserij Loodvrij richt zich met vier werkgroepen op vier verschillende sporen: communicatie en bewustwording, pilotgebieden, duurzame en aantrekkelijke alternatieven en nut en noodzaak voor maatregelen na 2021.

Communicatie en bewustwording

Sportvisserij Nederland zorgt er samen met federaties, specialistenorganisaties en hengelsportverenigingen voor dat sportvissers zoveel als mogelijk in aanraking komen met Sportvisserij Loodvrij. De website www.sportvisserijloodvrij.nl geeft alle informatie over loodvrij vissen, toont een overzicht van alle duurzame loodalternatieven en bevat alle publicaties over vissen met loodvervangers.

Voor de karpervisser vind je hier bijvoorbeeld artikelen van Gerwin Gerlach over loodvrij karpervissen en van Jeffrey Bobbaers die in 'Hengelsport' van Sportvisserij Vlaanderen onlangs nog verschil-

lende loodalternatieven uitgebreid heeft getest. In Hét VISblad en op VIS TV (XL) wordt maandelijks aandacht besteed aan loodvrij vissen. Dit jaar worden vele tientallen evenementen loodvrij gevestigd, zoals karpervedstrijden, jeugdkarperkampen en bij vislessen. Ook De KSN stimuleert bij haar evenementen, bijeenkomsten en beurzen het loodvrij vissen. De ruim 1.500 sportvisserij-controleurs die de georganiseerde hengelsport rijk is delen bij hun controlerondes flyers uit over Sportvisserij Loodvrij. Samen zorgen we er in alle lagen van de sportvisserij voor dat sportvissers meer en meer bewust worden gemaakt van het gebruik van vislood en de duurzame alternatieven die hiervoor verkrijgbaar zijn.

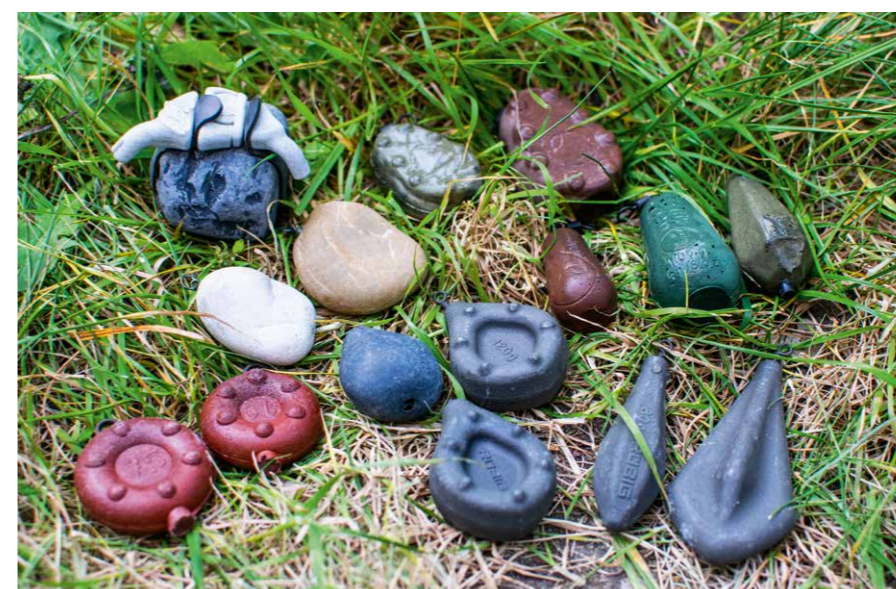
Pilotgebieden

Sportvisserij Nederland, Unie van Waterschappen en Natuurmonumenten zetten zich in om samen met visrecht-houdende partijen (federaties en hengelsportverenigingen) en verhuurders van viswateren (waterschappen, gemeenten en terreinbeheerders zoals Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer) gebieden aan te wijzen waar het loodvrij vissen wordt gestimuleerd. De insteek is om hiervoor wateren te kiezen waar veel wordt gevist en waar een nauwe betrokkenheid van een lokale hengelsportvereniging is gegarandeerd.

Ook wordt hierbij gezocht naar samenwerkingen met hengelsportwinkels in de nabijheid van deze wateren, zodat sportvissers dicht bij huis loodalternatieven kunnen verkrijgen. Wateren waar veel op karpers wordt gevist zijn de perfecte wateren om als pilotgebied aan te wijzen. Het loodgebruik en -verlies is er relatief groot en er zijn prima alternatieven voorhanden. Als je een idee hebt voor een pilotgebied, hoort Sportvisserij Nederland dat graag.

Duurzame en aantrekkelijke alternatieven

Duurzame loodalternatieven bestaan uit glas, ijzer/staal (staal is een legering van ijzer met 1 – 2% koolstof), steen/kiezel, beton en/of wolfram/tungsten (de Engelse term tungsten is ook in Nederland de meest gangbare). Om duidelijkheid te krijgen over de samenstelling van lood-

Alternatieven voor lood zijn volop in ontwikkeling.

alternatieven laat Sportvisserij Nederland alle beschikbare loodalternatieven testen door een onafhankelijk laboratorium. Kiwa Inspection & Testing voert met een scanning elektronenmicroscop deze tests uit.

Alle elementen tussen koolstof en uranium worden bij deze analysemethode gedetecteerd met een detectielimiet van 0,1%. Uit de circa 100 geteste producten blijkt dat ongeveer de helft bestaat uit minder gewenste stoffen/elementen. Vanuit de Green Deal Sportvisserij Loodvrij is namelijk afgesproken dat het reduceren van het loodgebruik niet moet leiden tot een omslag naar andere verontreinigde en/of zware metalen die het milieu of de volksgezondheid belasten. Met name de elementen zink, tin, koper en nikkel komen in meer of mindere mate voor in de helft van de beschikbare loodalternatieven. Deze elementen zijn ten opzichte van lood een vooruitgang qua volksgezondheid, maar op het gebied van waterkwaliteit ligt dit anders en is de vooruitgang minder groot. Nikkel is namelijk net als lood een prioritair stof vanuit de KRW. Daarnaast voldoet een aanzienlijk deel van de Nederlandse wateren niet aan de gestelde normen voor zink. Dit geldt voor een kleiner deel van de Nederlandse wateren ook voor koper. Tin heeft verder een hogere waterkwaliteitseis dan lood.

De Green Deal partners zetten zich in

om een transitie te bewerkstelligen naar een duurzame hengelsport en promoten en stimuleren daarom juist enkel de meest duurzame loodalternatieven. Producten van glas, ijzer/staal, steen/kiezel en beton zitten over het algemeen op een vergelijkbaar prijsniveau als lood. Wolfram/tungsten is daarentegen een fors duurder stof die hierdoor enkel in de lagere werp-/visgewichten wordt toegepast. Voor de roofvisserij wordt dit veel gebruikt voor jigheads, bullet weights en dropshot gewichtjes. Karpervissers zullen dit niet zo snel aantreffen is vis-/werpgewichten, maar wel in putty (kneedbaar tungsten), tubes en andere kleine verzwaren.

Aanbod duurzame loodalternatieven

Het aanbod van duurzame loodalternatieven is de laatste jaren gegroeid, ook voor karpervissers. Voor de meeste soorten werp-/visgewichten zijn inmiddels duurzame loodalternatieven beschikbaar. De keuze in vormen, typen, maten en kleuren is echter nog beperkt ten opzichte van het aanbod van lood. Daarnaast zijn de meeste duurzame loodalternatieven nog niet algemeen verkrijgbaar in de hengelsportwinkel. Hierdoor is nog niet voor iedere sportvisser een geschikt en duurzaam alternatief voorhanden. Voor de Green Deal partners ligt hier een grote uitdaging om dit samen met de groot- en detailhandel op te pakken.

Als sportvissers lood met loodalternatieven gaan vergelijken, is het soortelijk gewicht (gewicht per volume-eenheid) het eerste wat wordt beoordeeld. Het gevoel zegt namelijk vaak dat een loodalternatief net zo zwaar moet zijn. Lood is namelijk de standaard en is al vele tientallen jaren maatgevend. Gewoontedieren zoals wij sportvissers zijn denken dus in eerste instantie aan een werp-/visgewicht wat qua maat en gewicht gelijk is als lood. De vraag is echter of lood voor elke omstandigheid het beste materiaal is. Even wat cijfertjes: lood heeft een soortelijk gewicht van 11,3 gram/cm³. Van de duurzame loodalternatieven heeft enkel wolfram/tungsten met 19,3 gram/cm³ een (fors) hoger soortelijk gewicht. Met alternatieven van staal (7,8 gram/cm³) neemt het volume beperkt (circa 20%) toe. Voor (verzwaard) beton (4 – 5 gram/cm³) en stenen/kiezels (2 – 5 gram/cm³) geldt een grotere toename van het volume. De andere elementen die in minder duurzame loodalternatieven zitten, hebben overigens een soortelijk gewicht wat rondom ijzer/staal zit (koper 8,9; nikkel 8,8; tin 7,3 en zink 7 gram/cm³).

Wanneer je werpend grote afstanden moet overbruggen, zijn kiezels en beton met een laag soortelijk gewicht niet aan te raden. De luchtweerstand neemt net als het volume toe, wat resulteert in minder verre worpen. Omdat stenen/kiezels meestal niet gestroomlijnd zijn, kan de boel tevens bij wat meer wind gaan zwabberen. Producten van ijzer/staal liggen voor verre worpen het meest voor de hand. Ook als je op zoek bent naar een zwaar maar relatief compact werp-/visgewicht is ijzer/staal het beste alternatief. Werpgewichten van wolfram/tungsten zouden nog beter zijn, maar deze zijn vanwege de hoge grondstofprijs prijstechnisch niet interessant voor de karpervisserij. In het roofvissen is een sterke toename van producten van wolfram/tungsten zichtbaar in het lichtere segment. Wanneer je geen verre worpen hoeft te maken of wanneer je een (voer) boot gebruikt voor het uitvaren van je aas, is het soortelijk gewicht minder van belang. (Verzwaard) beton en stenen/kiezels hebben dan afhankelijk van de

omstandigheden juist verschillende voordelen: ze zinken langzamer en zakken daardoor niet of minder diep in de bodem en ze zijn poreus en daarom te voorzien van een flavour voor extra attractiviteit. Kiezels/stenen zijn daarnaast natuurproducten die waarschijnlijk voor minder argwaan zorgen bij de karpervisser.

Een ander item wat bij de discussie en keuze over loodvervangers vaak wordt genoemd, is het gewicht en de opwaartse druk van het visgewicht onder water en bijbehorend inhakingsvermogen. Op Carpfeeling is hier enkele jaren geleden door Bob van Biemen een uitstekend artikel over geschreven. In het kort komt het erop neer dat elke liter van een bepaalde stof die je onder water dompelt één kg minder gewicht heeft dan boven water. De stoffen met een hoog soortelijk gewicht (veel grammen per liter) wegen onder water nog steeds relatief veel. Ter illustratie: lood weegt onder water 11,3 kg/liter minus 1 kg/liter nog altijd 10,3 kg/liter, wat meer dan 90% is van het gewicht boven water. Een steen met een soortelijk gewicht van 3 kg/liter weegt onder water echter nog maar 2 kg/liter (circa 67% van het gewicht boven water). Dit heeft invloed op het inhakingsvermogen. Om over hetzelfde inhakingsvermogen te beschikken, zou je in theorie bij een visgewicht met een lager soortelijk gewicht – zoals steen en beton – een zwaarder exemplaar dan de loden versie moeten kiezen. Of dat in de praktijk ook noodzakelijk is, valt nog te bezien. De artikelen die over het vissen met stenen zijn gepubliceerd, laten geen problemen met de inhaking zien. Mogelijk zijn de gebruikte gewichten in de karpervisserij dermate hoog dat inhaking sowieso geen probleem vormt.

Zie voor het volledige artikel <https://www.carpfeeling.com/carptalk/artikelen/zware-kost>.

Nogmaals, het materiaal en het type vis-/werpgewicht wat je gebruikt hangt volledig af van de omstandigheden en van je persoonlijke voorkeuren. Zoals in alle publicaties over loodvrij karpervissen staat beschreven is de eerste stap – het veranderen van gewoontes en achter je laten van wantrouwen – de lastigste. Wanneer je eenmaal experimenteert met duurzame loodalternatieven, zul je zien dat er zeker zo goed mee is te vissen als met lood.

IJzer/staal

Rübig SteelAngler

Deze Oostenrijkse firma produceert loodalternatieven van – de naam zegt het al – staal. Rübig, de firma achter SteelAngler, is een groot bedrijf dat zich richt op verschillende vormen van

Rubig SteelAngler.

metaalbewerking. SteelAngler is er in drie varianten: Distance Grip (100 – 140 gram), Distance Ground (40 – 140 gram) en Distance Six (40 – 140 gram). www.steelangler.com

Modified Materials

Dit Nederlandse ingenieursbureau is gespecialiseerd in polymere kennis en produceert verschillende soorten loodvervangers. De basis van deze producten is ijzerpoeder wat is gebonden met een polymeer. Voor de karpervissers zijn de zogenaamde rondo's – ronde gripper gewichten – en wartelgewichten geschikt. De rondo's worden gemaakt in gewichten van 25 t/m 130 gram en zijn tevens als inline verkrijgbaar. De wartelgewichten zijn er van 13 t/m 200 gram.

www.loodvrijvissen.nl

Modified Materials mineraal (eco heavy stone) en Rondo.

Fred Buzzerd

De stalen visgewichten van Fred Buzzerd worden veel gebruikt in de zee- en meervalvisserij. Ook karpervissers kunnen prima uit de voeten met dit stalen loodalternatief in gewichten van 100, 125, 150, 200, 400 en 500 gram.

www.hengeldiscount.nl

Fred Buzzard.

Stenen en kiezels

Carpex Natural Stone

Het Poolse Robinson produceert onder de merknaam Carpex Natural Stone kiezels voorzien van wartels. Deze natuurlijke kiezels zijn verkrijgbaar in verschillende gewichtsklassen van 30 t/m 140 gram. www.robinson.pl

Foto Nick Beuvink

Pallatrax Stonze.**Pallatrax Stonze**

Deze stenen van het Engelse Pallatrax zijn verkrijgbaar in verschillende maten van circa 30 t/m ruim 200 gram. Aangezien het natuurlijke stenen zijn, varieert het gewicht van steen tot steen. De stenen zijn zowel met een wartel als doorboord (inline) te koop. www.pallatrax.co.uk

Modified Materials

Naast visgewichten op basis van ijzer heeft Modified Materials ook een natuurlijk mineraal (eco heavy stone) in het assortiment. Met een soortelijk gewicht van 5 gram/cm³ zijn deze stenen bijzonder zwaar. Ze zijn verkrijgbaar van 50 t/m 175+ gram. www.loodvrijvissen.nl

SuXXes

Deze uit China afkomstige zachte stenen zijn zowel in de versie met wartel verkrijgbaar als platte of zeskantige steen. Verkrijgbaar in gewichten van 3 t/m 80 gram.

www.hermansmarine.nl

SuXXes stenen.**Rubber straps/banden voor stenen****Fishstone**

Is een jong Duits bedrijf wat zich richt op duurzame en betrouwbare loodvervangers. Zoals de bedrijfsnaam al zegt, vormen stenen de basis van hun producten. Fishstone levert verschillende kits met stenen in drie kleuren: muddy, veggie en rocky. Voor elke ondergrond een geschikte camouflerende kleur! Middels diverse typen straps/banden (snäp, loop, zip,

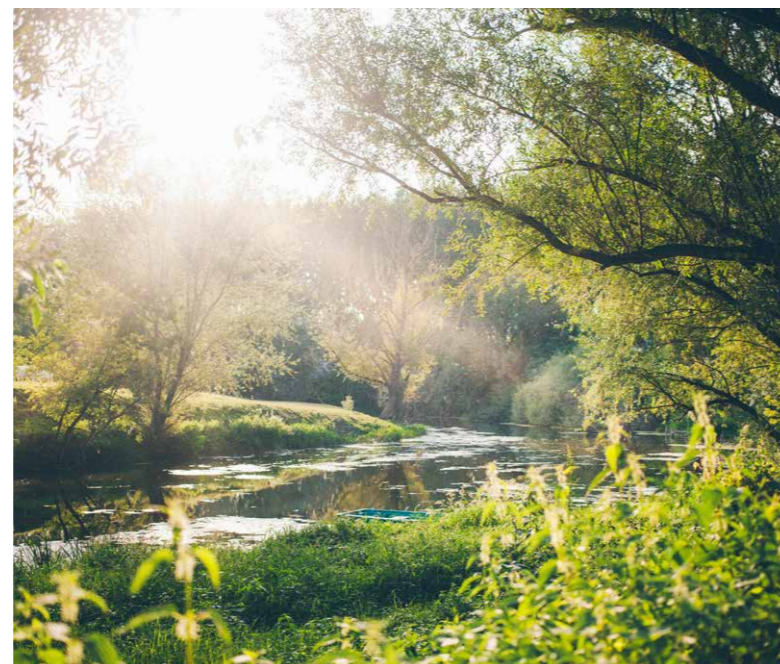
Fishstone.

slip en fix) van natuurlijk rubber en andere biologisch afbreekbare stoffen kunnen de stenen aan de lijn worden bevestigd. De stenen in de kits zijn verkrijgbaar van 100 – 200 gram (L) en 175 – 350 gram (XL).

www.fishstone.de

Caperlan Ballast Link.**Caperlan Ballast Link**

De Decathlon heeft met de Caperlan Ballast Link een vergelijkbaar concept als Fishstone met één type strap/band voor het

Foto Nick Beuvink

vastzetten van stenen. De Ballast Link is gemaakt van doorzichtig synthetisch rubber met een zwart oog van polyamide. www.decathlon.nl

(Verzwaard) beton**UFO Sinker**

Deze Tsjechische firma produceert al flink wat jaren visgewichten van met ijzer verzwaard beton. De gewichten zijn mooi vorm gegeven en zijn verkrijgbaar in verschillende modellen voor de karpervisser: de Distance (21 t/m 300 gram) voor verre afstanden, de Gripp (60 t/m 300 gram) voor stromend water en de Dunlop (160 t/m 350 gram) voor allround gebruik. Het Inline gewicht van UFO Sinker is enkel verkrijgbaar in 60 gram. Ook heeft UFO Sinker Back Droppers (toplood) van 20 en 40 gram in haar assortiment. www.ufosinker.com

UFO sinkers.**Woutje Beton**

Onder de naam Woutje Beton verkoopt hengelsportwinkelier Wout van Leeuwen een mooi assortiment loodvervangers. De producten worden handmatig geproduceerd en bestaan uit een ijzeren kern met een betonnen omhulsel. Karpervissers

Woutje Beton.

kunnen uit de voeten met de 'normale' (vlakke onderzijde van 65 t/m 300 gram) en de 'casting' variant (torpedo van 90 t/m 160 gram) voor verre afstanden. www.woutvanleeuwen.nl

Het Juiste Vislood

Deze Nederlandse onderneming produceert met de hand gemaakte loodvervangers van beton. Karpervissers hebben de keuze uit 'Juist' karperlood en 'Juist' gripper. Beide producten zijn verkrijgbaar van circa 40 t/m 150 gram.

www.hetjuistevislood.nl

Het juiste vislood**Doe het zelf**

Loodalternatieven van steen of beton zijn relatief eenvoudig zelf te maken. Op www.sportvisserijloodvrij.nl staan hier verschillende artikelen over. Ook op YouTube staan verschillende tutorials in Nederlands en Engels over het maken van loodalternatieven.

Nut en noodzaak maatregelen na 2021

Zoals beschreven in de inleiding zetten de Green Deal partners zich in om in 2021 een 30% reductie in het loodgebruik te realiseren. Onderdeel van de Green Deal is om nu ook alvast nut, noodzaak en mogelijkheden van het instellen van algemeen verbindende voorschriften te verkennen. Afhankelijk van de evaluatie in 2021 wordt beoordeeld of dergelijke voorschriften ook daadwerkelijk worden ingesteld. Hierbij moet als meest extreme maatregel worden gedacht aan bijvoorbeeld een verbod op het gebruik en/of de verkoop van lood in de sportvisserij.

Ook is het mogelijk dat gedurende de looptijd van de Green Deal op Europees niveau maatregelen ingevoerd gaan worden om het loodgebruik in de sportvisserij te reduceren. Het ECHA (European Chemical Agency) heeft namelijk in opdracht van de Europese Commissie onderzoek gedaan naar de risico's van loodgebruik in de jacht en hengelsport. In het najaar van 2018 concludeerde zij op basis van uitgebreid onderzoek dat er voldoende bewijs van risico's voor volksgezondheid en het milieu zijn gevonden om aanvullende maatregelen te rechtvaardigen. Het is op dit moment nog onduidelijk wat de Europese Commissie met de bevindingen van het ECHA gaat doen.